

**ДО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО**

**ДОКЛАД
от
ЕВГЕНИ СТОЯНОВ
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО**

ОТНОСНО: Проект на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР,

Предлагам на Вашето внимание проект на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност. Предложената наредба се издава на основание чл. 297а от Закона за съдебната власт (ЗСВ) и има за законова рамка действащата към момента глава четиринадесета „Придобиване на правоспособност“ от същия закон.

Досегашните правила за придобиването на юридическа правоспособност от стажант-юриста търпят някои критики както поради липсата на отчитане на предпочитанията за професионалната насоченост на бъдещия юрист, така и поради липсата на ефективен метод за проверка на придобитите знания от стажантите и понякога формален подход в тази област. По тези причини бяха променени някои от разпоредбите на ЗСВ относно придобиването на юридическа правоспособност. Измененията създадоха предпоставки за придобиване на практически знания и умения в конкретно избрана от стажант-юриста област на правото, като се запазва принципът за придобиване на задължителен минимум от познания за функционирането на органите на съдебната власт. При полагане на теоретико-практичния изпит за придобиване на юридическа правоспособност ще бъдат проверявани придобитите практически знания и умения по време на стажа. Придобиването на добри практически знания и умения ще бъде по-ефективно при активност и от страна на юридическите професии.

В рамките на делегацията, която ЗСВ предоставя на министъра на правосъдието, наредбата има за цел да уреди материята относно:

1. реда за назначаване и разпределение на стажант-юристите;
2. реквизитите на издадената на стажант-юриста стажантска книжка;
3. документите, критериите, стандартите, етапите и предметния обхват на стажантските програми;

4. реда за осъществяване на контрол за изпълнението на стажантските програми;
5. реда за провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност;
6. реда за поддържане на публичен регистър на лицата, придобили юридическа правоспособност.

Проектът на наредба е структуриран в пет глави. В глава първа се съдържат общите положения на нормативния акт. Глава втора урежда реда за провеждане на стажа за придобиване на юридическа правоспособност, като в отделни раздели са регламентирани редът за провеждане на основния стаж и редът за провеждане на професионалния стаж. Глава трета регламентира реда за провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност. В глава четвърта е уреден редът за поддържане на публичен регистър на лицата, придобили юридическа правоспособност. Редът за осъществяване на контрол за изпълнението на стажантските програми се съдържа в глава пета.

По-съществените положения се свеждат до следното:

1. Във връзка с реда за провеждане на стажа за придобиване на юридическа правоспособност:

- Проектът на наредба предвижда, че провеждането на основния стаж започва със заповед на министъра на правосъдието или оправомощен от него заместник-министър. Със заповедта стажант-юристът се разпределя към окръжния съд, в чийто съдебен район е постоянният му адрес. В съответствие с чл. 297, ал. 1 от ЗСВ е уредена възможността за разпределение по изключение, когато важни обстоятелства налагат това, към друг съдебен район, като проектът на наредба съдържа изискване стажант – юристът да представи мотивирана писмена молба с доказателства за сочените от него обстоятелства. Предвидено е заповедта за разпределение да се изпраща служебно на окръжния съд, в чийто съдебен район е разпределен стажант-юристът.
- Проектът посочва органите на съдебната власт, в които се провежда основният стаж - районен съд, окръжен съд, административен съд, окръжна прокуратура, окръжен следствен отдел и районна прокуратура, като предлага разпределение на предвидената в ЗСВ продължителност на стажа между тези органи в зависимост от обема на практическите познания, които стажант – юристите следва да придобият. Като компетентен орган за определянето на реда за провеждане на стажа наредбата определя председателя на окръжния съд. Наставникът във всяка структура на съдебната власт се определя от съответния административен ръководител.
- Проектът на наредба урежда документите, които се издават при провеждането на стажа, както и в посочения от чл. 297а, т. 2 от ЗСВ случай - необходимите реквизити.
- Формулирани са критериите и стандартите на стажантската програма във всеки един орган на съдебната власт.
- С регламентирането на професионалния стаж в ЗСВ се предостави възможност на стажант-юристите за придобиване на практически знания и умения

в конкретно избрана от тях област на правната наука. Във връзка с това и с оглед на делегацията на чл. 297, ал. 2, т. 2 от ЗСВ наредбата определя като допълнителни възможности, извън посочените от ЗСВ, професионалният стаж да бъде проведен във Висшия съдебен съвет, Инспектората на Висшия съдебен съвет, Националния институт на правосъдието, арбитражните съдилища или при омбудсмана. Тъй като за провеждането на професионалния стаж е необходимо писменото съгласието на наставника, който ще го ръководи (чл. 296, т. 6 от ЗСВ), проектът на наредба урежда хипотезата, в която стажант-юристът не е в състояние да представи исканото съгласие. Предвидено е в този случай професионалният стаж да се провежда в орган на съдебната власт. Проектът е предвидил и възможност представители на юридическата професия и посочените по-горе организации да подпомогнат стажант-юристите, като обявяват на интернет страницата си свободните места за стажант-юристи и определят сами правилата за прием на заявления и критерии за подбор.

2. Във връзка с реда за провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност:

- С оглед разпоредбата на чл. 299, ал. 3 от ЗСВ, която определя, че изпитът за придобиване на юридическа правоспособност се провежда два пъти годишно, проектът на наредба предвижда това да става през месец април и октомври, което е съобразено с времето на държавните изпити в юридическите факултети на висшите училища. В съответствие с чл. 299, ал. 4 от ЗСВ е предвидена възможност за провеждане на изпита извън двете сесии, когато подадените молби за явяване на изпит са повече от 200 и стажант-юристите отговарят на изискванията за допускане до изпит.

- Посочени са необходимите за допускане до изпита документи и подробно е регламентирана процедурата по провеждането му.

- Проектът предлага провеждането на двете части на писмения изпит - решаване на тест и решаване на казус, да се осъществява в различни дни, като до решаване на казус ще се допускат само кандидати, получили оценка „издържал“ на теста.

- Тестът и казусът се съставят от изпитната комисия въз основа на тематичен конспект, утвърден със заповед от министъра на правосъдието.

- За да се получи оценка „издържал“ на изпита за придобиване на юридическа правоспособност, е необходимо оценка „издържал“ както на теста, така и на казуса.

3. По отношение на регистъра на лицата, придобили юридическа правоспособност:

Проектът на наредба предвижда лицата, придобили юридическа правоспособност, да се вписват в регистъра в 7-дневен срок от издаване на удостоверение за юридическа правоспособност. Уредени са обстоятелствата, подлежащи на вписване:

1. трите имена на лицето, придобило юридическа правоспособност;
2. датата, на която е издържан изпита за правоспособност;
3. обстоятелството, че удостоверението е изгубено или унищожено;
4. издаването на дубликат на удостоверението за правоспособност;

5. лишаването от право на упражняване на юридическа професия.

Регистърът на лицата, придобили юридическа правоспособност, е публичен, достъпът до него е свободен и безплатен.

4. По отношение на реда за осъществяване на контрол за изпълнението на стажа:

В съответствие с правомощията на Инспектората на министъра на правосъдието, посочени в чл. 372, ал. 1, т. 6 от ЗСВ, проектът му възлага осъществяването на текущ контрол за правилното организиране и провеждане на основния стаж за придобиване на юридическа правоспособност.

С оглед подготовка и създаване на необходимата организация от държавните органи, представителите на юридическите професии и организациите, които желаят да приемат стажант-юристи, е предвиден отлагателен срок за провеждане на изпита и стажа по новите правила. Във връзка с това е предвидено наредбата да влезе в сила от 1 януари 2020 г.

За прилагането на разпоредбите на проекта на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност няма да са необходими финансови и други средства. Предложеният проект на акт няма да доведе до пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет.

Предложеният проект не съдържа разпоредби, свързани с правото на Европейския съюз.

Предлагам проектът на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност в съответствие с изискванията на 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове да бъде публикуван за обществени консултации на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации, като на заинтересованите лица се предостави 30-дневен срок за предложения и становища по проекта. Намирам за подходящо едновременно с това проектът на Наредба да бъде съгласуван с Висшия съдебен съвет.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Проект на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност;
2. Проект на писмо до Висшия съдебен съвет.

С УВАЖЕНИЕ:

ЕВГЕНИ СТОЯНОВ